

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamuse teemal „Siseturupoliitika kujundamine kodaniku- ja inimkeskseks” (omaalgatuslik arvamus)

(2012/C 143/04)

Raportöör: **Jorge Pegado LIZ**

20. jaanuaril 2011 otsustas Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee vastavalt kodukorra artikli 29 lõikele 2 koostada arvamuse järgmises küsimuses:

„Siseturupoliitika kujundamine kodaniku- ja inimkeskseks”.

Asjaomase töö ettevalmistamise eest vastutav ühtse turu, tootmise ja tarbimise sektsioon võttis arvamuse vastu 1. veebruaril 2012.

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee võttis arvamuse vastu täiskogu 478. istungjärgul 22.-23. veebruaril 2012 (22. veebruari istungil). Poolt hääletas 118, vastu hääletas 3, erapooletuks jäi 8 liiget.

„Euroopa kasuks rääkivad argumendid on pidevas arengus. Euroopa on kontseptsioon, mida tuleb kohandada vastavalt poliitiliste ja majanduslike tingimuste arengule”.

(José Manuel Barroso, Expresso, 19. september 2011)

1. Sissejuhatus

1.1 Kaksikümmend aastat pärast seda, kui Euroopa ühtne turg peaks Jacques Delorsi idee põhjal olema välja kujundatud, vaba barjääridest ja mis tahes muudest tõketest, oleme jõudnud punkti, kus kodanikuühiskonnal, keda Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee (edaspidi „komitee”) esindab, on õige aeg küsida, kui kaugemale oleme jõudnud ja kuhu me suundume.

1.2 Mõeldes aga täna siseturu peale, peame mõtlema uuesti tervele Euroopa-projektile. Täiesti põhjendatud on küsimus, kas Euroopa – sellisena, nagu näevad seda mõned, kes on pingutanud kõvasti selle ülesehitamiseks, samas kui teised on üritanud seda viimase 60 aasta jooksul järk-järgult lammutada – eksisteerib veel aastal 2050 vabaduse ja kultuuri etalonina, mis seisab rahu eest, propageerib rahvaste vendlust ja inimeste võrdsust maailmas, mis on vaba diskrimineerimisest ja tõketest. Selle küsimuse esitas hiljuti volinik Barnier oma väljendusrikkas sõnavõttus Humboldti Ülikoolis.

1.3 Küsimus peab veelgi rohkem paika praegusel iseäranis rahutul ajal, kui Euroopa võitleb kangekaelse kriisiga, mis on pigem süsteemne kui tsükliline ning mis ei avaldu ainult majandus- ja finantskriisina, vaid ka sotsiaal- ja kultuuriväärtuste kriisina, millest enamik sidusrühmi, kelle huve komitee esindab, ei näe selget väljapääsu.

1.4 Me seisame silmitsi töökohtade kriisiga. Olukord on selline, et Euroopa ei suuda enam tagada töökohti oma kodanikele. Ainus võimalus sellest kitsikusest pääseda on luua majanduskasvu ning peamine vahend kasvu saavutamiseks peab olema siseturu täielik lõpuleviimine.

1.5 Kodanikuühendustel on täiesti põhjendatult küsimusi selle kohta, kas Lissaboni lepinguga kujundatud ELi praegune institutsiooniline mudel suudab kriisiga toime tulla; kaheldakse selles, kas praegune majandus- ja finantsmudel on võimeline

tõhusaks ja asjakohaseks enesereguleerimiseks, ning ollakse väga mures järjekindlate ja tõhusate reguleerivate meetmete puudumise ja igast suunast tulevate üksteisega kooskõlastamata ja vastuolus otsuste pärast; küsitakse, kuidas saaks finantssüsteemi tõhusamalt ja rangemalt kontrollida, arvestades järjestikuseid börsikrahhe ja neile paratamatult järgnenud sotsiaalset ja majanduslikku kahju; kardetakse, et arvestades vahetut maailmajanduse languse ohtu, viitavad kriisi sügavad tunnused sellele, et Euroopa mudel selle praegusel kujul võib kokku kukkuda. Kodanikuühendused kutsuvad seega tänaseid liidreid näitama üles vajalikku sihikindlust ja tulevikkuvaatavust, et taastada Euroopa majandus- ja sotsiaalmudel kooskõlas Euroopa Liidu lepingus talletatud väärtuste ja põhimõtetega.

1.6 Seepärast on eriti rõõmustav, et EFTA nõuandekomitee pidas vajalikuks koostada käesoleva arvamusega samal ajal ja samal teemal oma arvamuse, ning et Oslos peeti ühiskoosolek sellealase mõttevahetuse pidamiseks ⁽¹⁾.

2. Siseturg: mis see on ja milleks on seda vaja?

2.1 Ühisturu idee sõnastati juba asutamislepingu algtekstis kui majandustegevuse harmoonilise arengu, jätkuva ja tasakaalustatud laienemise, stabiilsuse suurendamise, elatustaseme hoogsat kasvu ja ühendusse kuuluvate riikide tihedamate suhete edendamise põhivahend (artikkel 2). Siseturg on algusest peale kavandatud tervikliku strateegia ühe osana, mitte eraldiseisva poliitikana ega lihtsalt EFTA sarnase vabakaubanduspiirkonnana.

2.2 Nii määratleti tulevase siseturupoliitika piirjooned, mida on mõned inimesed nimetanud üsna õigesti Euroopa poliitika kroonijuveeliks. Siseturupoliitika rajamine pidi toimuma „järkjärgult kaheteistkümnepäevase üleminekuperioodi jooksul” (artikkel 8), kusjuures see periood võis kesta kuni 15 aastat alates asutamislepingu jõustumisest.

⁽¹⁾ Vt EFTA nõuandekomitee ja ühtse turu vaatlusrühma ühisjärelused <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.smo-observatory-smo-spotlight.21343>.

2.3 Vaatamata turu elluviimiseks loodud vahenditele domineeris 1957. aasta ideaalide üle poliitiline, sotsiaalne ja majanduslik tegelikkus ning paratamatult tuli tunnustada, et 15 aastat hiljem oldi väga kaugel nende eesmärkide saavutamisest, mis pidid olema ühisturu tulemusliku rajamise märgiks.

2.4 1985. aasta valges raamatus siseturu väljakujundamise kohta sätestati selged eesmärgid sihi saavutamiseks aastaks 1992. Samal ajal leiti, et Rooma lepingut tuleks muuta, et hõlbustada valges raamatus sätestatud poliitiliste eesmärkide elluviimist. Nii sündiski ühtne Euroopa akt, ⁽²⁾ mis tõi siseturu küsimustes kaasa järgmised suured muutused:

- a) kvalifitseeritud häälteenamus ühehäälsuse asemel õigusaktide ühtlustamisega seotud meetmete vastuvõtmiseks siseturu väljakujundamisel (artiklid 8a ja 100a);
- b) esimene viide kaitstuse kõrgele tasemele seoses tervishoiu-, ohutus- ja tarbijakaitsemeetmetega (artikli 100a lõige 3);
- c) vastastikuse tunnustamise põhimõtte üldine kasutuselevõtt Euroopa Kohtu tuntud otsuse järel kohtuasjas Cassis de Dijon (artikkel 100b);
- d) selge üleskutse majanduslikule ja sotsiaalsele ühtekuuluvusele kui peamisele eesmärgile, mida tuleb võtta arvesse siseturu väljakujundamisel (artiklid 130a ja 130 b).

2.5 Ometi alles 1992. aastal, Euroopa Liidu loomisel Maastrikti lepinguga, ⁽³⁾ võtsid uued siseturu loomise sätted konkreetsema kaju. Selleks ajaks oli rohkem kui kindel, et siseturu väljakujundamise tähtjast – 1992. aasta – ei suudeta kuidagi kinni pidada ⁽⁴⁾.

2.6 Õieti oli ilmselge, et enamikus liikmesriikides pöördui tagasi õiguslike ja muude takistuste juurde ning kombineerituna komisjoni liberaalse ja lubava poliitikaga tekitasid need siseturu saavutamise protsessi paigalseisu mitmes eriti olulises, näiteks teenuste, valdkonnas.

⁽²⁾ EÜT L 169, 29.6.1987.

⁽³⁾ EÜT L 191, 29.7.1992. Vaadeldi hiljem kui Spinelli projekti jätku, viimasega üritati saavutada kokkulepe föderalistide ja nende opositsiooni vahel.

⁽⁴⁾ Komisjoni teatis „Siseturu toimimine pärast 1992. aastat: Sutherlandi aruande seire” (SEK(92) 2277, 2.12.1992) ja Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamus EÜT C 201, 26.7.1993, lk 59, mille järeldused on tänapäevani asjakohased ja väärivad hoolikat lugemist.

2.7 Paljude siseturu väljakujundamise algatuste tulemuseks oligi kõigest üksikute, kooskõlastamata ja üldpoliitikast eraldi seisvate ühtlustamismeetmete kuhjumine. Algatusi toekestasid tihti liikmesriigid, kes viisid ellu vaba konkurentsi takistavat riiklikku poliitikat, andsid õigusvastaselt riigiabi, kehtestasid uued kvoodi- või sarnased piirangud ja tõrjusid järjekindlalt igasugust edasiminekut olulisemates valdkondades, nagu töösuslik integratsioon, maksusüsteem ja majanduse juhtimine.

2.8 Isegi näiliselt edukatel ja toona poolehoidu leidnud algatustel, nagu Schengeni eeskirjade vastuvõtmine, ühisraha kasutuselevõtt, hiljem õigusel ja vabadel rajaneva ala lülitamine ühenduse pädevusse ja põhiõiguste harta lisamine Lissaboni lepingu lõplikku versiooni, on olnud piiratud mõju teatud liikmesriikide poolse mittejärgimise ja kõhkluste tõttu. Lisaks – kui neid ei ole avalikult rikutud – on piiratud algatuste ulatus ja kohaldamisala ning jäetud võtmata muud üliolulised kõrvalmeetmed, nagu näiteks tõhusa Euroopa finantspoliitika kujundamine. Kõik see aitab selgitada Euroopa võimetust käesoleva kriisiga toime tulla, mis on viinud liidu kuristiku servale, nagu ütles Jacques Delors intervjuus ajalehtedele Le Soir ja Le Temps 18. augustil 2011.

2.9 Komitee on juba kaua juhtinud tähelepanu asjaolule, et vajame selget rõhuasetuse muutmist, mis toob siseturu väljakujundamises esiplaanile kvaliteedi, käsitleb keske küsimusena laiemalt kodanike ja konkreetsemalt tarbijate ja töötajate praktilisi huve ja põhiõigusi ning asetab sotsiaalsed aspektid võrdsetele alustele majanduslike aspektidega. See on osa inimkesksest visioonist, vastupidiselt seni järgitud puhtalt majanduslikule lähenemisviisile, mis ongi põhjustanud valitsevad piirangud, kõhklused, vastumeelsuse ja usalduse puudumise ⁽⁵⁾.

2.10 Euroopa Komisjoni president esitas oma teise ametiaja alguses uue visiooni 21. sajandi siseturu kohta, ⁽⁶⁾ mis oli jätk ilmunud teatisele „Kodanikekeskne tegevuskava – Euroopa Liit tulemuslikuks” ⁽⁷⁾. Komisjoni antud signaal olulise poliitilise suunamuutuse kavandamise kohta siseturul kodanike ja tarbijate hüvanguks tekitas loomulikult ootusi. Komisjon ei pidanud siseturupoliitikat enam eraldiseisvaks, vaid pigem osaks üldstrateegiast, mis oli 2020. aasta strateegia eelkäijaks, ning teatas, et siseturu peamiseks eesmärgideks on suurendada tarbijate usaldust, edendada majandusintegratsiooni ja sotsiaalset ühtekuuluvust ning arendada välja teadmispõhine ühiskond globaliseeruvasse maailma kuuluvas jätkusuutlikus Euroopas. Uue lähenemisviisi põhimetmeks kujunes järjest parem reguleerimine ratsionaliseeritud ja lihtsustatud õiguskeskkonnas ⁽⁸⁾.

⁽⁵⁾ Vt muu hulgas järgmised komitee arvamusel: EÜT C 39, 12.2.1996, lk 70; ELT C 225, 14.10.2005, lk 22; ELT C 204, 9.8.2008, lk 1; ELT C 347, 18.12.2010, lk 8; ELT C 44, 11.2.2011, lk 68 ja teabearuanne „Lissaboni lepingu mõju ühtse turu toimimisele”.

⁽⁶⁾ Teatis „Ühtne turg kodanike jaoks”, COM(2007) 60 final, 21.2.2007.

⁽⁷⁾ COM(2006) 211 final, 10.5.2006.

⁽⁸⁾ ELT C 77, 31.3.2009, lk 15.

2.11 Uue lähenemisviisi tugevdamiseks palus komisjon endisel volinikul Mario Montil koostada aruande, mis avaldati 2010. aasta mais ⁽⁹⁾. Umbes samal ajal palus nõukogu välja-paistvatest isikutest koosneval analüüsirühmal, kuhu kuulus ka Mario Monti ja mida juhtis endine Hispaania peaminister Felipe González, koostaks aruande Euroopa väljavaadetest kuni aastani 2030 ⁽¹⁰⁾. Omalt poolt võttis Euroopa Parlament samuti 2010. aasta mais vastu Grechi raporti, mis oli aluseks 20. mai 2010. aasta resolutsioonile „Ühtse turu loomine tarbijatele ja kodanikele” ⁽¹¹⁾.

2.12 Kõigis nimetatud olulistest dokumentides juhitakse põhiliselt tähelepanu vajadusele muuta täielikult rõhuasetust siseturu väljakujundamise poliitika määratlemisel ja elluviimisel ning leitakse, et praegune mudel ei ole enam elujõuline. Märgitakse, et kuigi mõnes valdkonnas on saavutatud märkimisväärsed tulemused, teatakse neid üldiselt vähe, need on mitmes mõttes ebapiisavad ja kurvastavad ajal, mil Euroopa seisab silmitsi ootamatute probleemide ja kurjakuulutatavate väljavaadetega.

2.13 Neid märkusi ja järeldusi kinnitavad laialdaselt ka järjestikused korrapärased siseturu tulemustabelid, ⁽¹²⁾ üksikasjalikud korrapärased Eurobaromeetri analüüsid liikmesriikide üldsuse ja ettevõtjate arvamuse ja kogemuste kohta siseturul, samasugused tarbijate tulemustabelid siseturu kohta, ⁽¹³⁾ ning komisjoni aastaaruanded üldiselt ühenduse õiguse kohaldamise ⁽¹⁴⁾ ja kitsamalt ühenduse tarbijaõigustiku kohaldamise kohta ⁽¹⁵⁾. Asjakohase tõlgendamise, korrektsete kriteeriumide põhjal analüüsimise ja kriitilise hindamise korral kinnitavad need täielikult eespool mainitud dokumentides väljendatud muret ja kahtlusi.

2.14 Loodeti, et komisjon muudab tõeliselt oma poliitilist lähenemisviisi siseturule, et kajastada kõiki neid järeldusi, ning võtab praeguse finantskriisi taustal täiesti uue ja teistsuguse seisukoha 21. sajandi siseturu kohta, vastates nii ootustele, mida on suurendanud juhtivoliitikutel paljud deklaratsioonid. Dokument konkurentsivõimelise sotsiaalse turumajanduse saavutamise prioriteetide kohta tekitas seega teatud määral pettumuse: hoolimata selle paljudest tunnustust leidnud headest külgedest sisaldab see lihtsalt 50 üksikmeetme loetelu ilma selge strateegilise lähenemiseta, ⁽¹⁶⁾ selle täpsed puudujäägid esitati Euroopa Parlamendi 6. aprilli 2011. aasta resolutsioonis ⁽¹⁷⁾.

⁽⁹⁾ „Uus ühtse turu strateegia – Euroopa majanduse ja ühiskonna teenistuses”.

⁽¹⁰⁾ „Euroopa-projekt 2030 - väljakutsed ja võimalused”, avaldatud samuti mais 2010.

⁽¹¹⁾ EP resolutsioon A7-0132/2010.

⁽¹²⁾ COM(2011) 372 final, 21.3.2011.

⁽¹³⁾ SEK(2011) 299 final, 4.3.2011; seda kinnitab olulisel määral 2011. aasta juuli Eurobaromeeter „E-Communications Household Survey”.

⁽¹⁴⁾ COM(2010) 538 final, 1.10.2010.

⁽¹⁵⁾ ELT C 18, 19.1.2011, lk 100.

⁽¹⁶⁾ ELT C 132, 3.5.2011, lk 47.

⁽¹⁷⁾ EP resolutsioon A7-0072/2011, mille aluseks on IMCO raport „Ühtne turg Euroopa kodanikele”, (2010/2278 (INI), PE 456.691v02-00, 24. märts 2011), raportöör: António Fernando Correia de Campos.

2.15 Lünka ei täitnud ka komisjoni kõige viimane teatis kaheteistkümne vahendi valimise kohta, sest siseturu saavutamise aluseks olevas poliitilises lähenemisviisis puudub selge ühine nimetaja, mis võiks selgitada nende kaheteistkümne vahendi eelistamist muudele vahenditele, näiteks komitee arvamuses loetletutele ⁽¹⁸⁾.

2.16 Siiski tunduvad komisjoni presidendi ja volinik Barnier' hiljutised avalikud avaldused ning vahepeal komisjoni esitatud tööprogramm ⁽¹⁹⁾ kinnitavat kavatsust muuta rõhuasetust siseturu edaspidisel elluviimisel. Sellest annavad tunnistust ka Krakowi deklaratsioon ⁽²⁰⁾ ja mõttekoja Notre Europe Euroopa juhtkomitee deklaratsioon.

3. Uus rõhuasetus siseturu väljakujundamises

3.1 Oluline on korrata, et seoses ühenduse poliitikaga ja kooskõlas nüüdseks Lissaboni lepingus sätestatud aluspõhimõtete-ga ei ole siseturg eesmärk omaette, vaid vahend või instrument kooskõlastatud poliitiliste eesmärkide saavutamiseks eri valdkondades ⁽²¹⁾.

3.2 Samuti on tähtis meelde tuletada, et need eesmärgid on olemuselt üheaegselt majanduslikud, sotsiaalsed ja keskkonnanalased ja võrdselt olulised ning et nende kõigi lõppeesmärk on liidu rahvaste hüvangu ja väärtuste, nagu inimväärikuse, võrdsuse, vabaduse, solidaarsuse, demokraatia, õigusriigi ja inimõiguste austamise edendamine (ELI lepingu artiklid 2 ja 3) ⁽²²⁾.

3.3 Järelikult tuleb siseturu väljakujundamise meetmete puhul – mille õiguslikud eesmärgid on nüüd palju laiaulatuslikumad kui 1957. aastal – neid põhimõtteid, väärtusi ja eesmäärke arvesse võtta.

3.4 Siseturg, mille ülesanne oli algusest peale täita föderaalset olemusega Euroopa majandussamba ülesannet, tuleb nüüd uuesti viimase 30 aasta ja praeguse reaalsuse taustal üle vaadata. On tõsi, et praegused olud juhatavad meid üha rohkem siseturu muutmise poole EFTA-moodi vabakaubanduspiirkonnaks, kus siseturgu ei oleks enam kui riikideülese poliitilise projekti loomulik tulem, vaid Euroopa riikide riiklike huvide väikseim ühine nimetaja.

3.5 Seepärast on vaja väljendada kindlalt seisukohta, et siseturg peab siduma riiklikud huvid kokku majanduse ja rahanduse juhtimise täielikult integreeritud institutsioonilisse süsteemi

⁽¹⁸⁾ ELT C 24, 28.1.2012, lk 99.

⁽¹⁹⁾ COM(2011) 777 final, 15.11.2011.

⁽²⁰⁾ Deklaratsioon võeti vastu pärast 3.–4. oktoobri 2011. aasta ühtse turu foorumit (millele avaldame siinkohal tunnustust).

⁽²¹⁾ ELT C 93, 27.4.2007, lk 25.

⁽²²⁾ ELT C 182, 4.8.2009, lk 1.

– mudelisse, mis tuleb ümber määratleda ja millele tuleb anda uus kuju niipea kui võimalik.

3.6 Esimene samm selles suunas on realistlik arusaam siseturu enda piirangutest, siseturgu ei tohiks püüda muuta millekski, mida see ei saa ega tohiks olla, ja ei tohiks kehtestada vägisi sageli ebavajalikke ja põhjendamatuid meetmeid, mis üksnes raskendaksid ettevõtjate, eriti VKEde (kelle hulka kuuluvad ka vabakutselised) tegevust⁽²³⁾. Mõnikord, kui teistsuguste väärtuste, näiteks kvaliteedi tagamise, järgimine oleks asjakohasem, ei ole täieliku ühtlustamise meetmed õigustatud, nagu on juhtunud tarbijaõiguste ja tarbijakaitse teatud valdkondades. Lisaks ühtlustamise aspektidele peaks Euroopa siseturupoliitikas võtma keskse rolli jälle põhimõte ja tõekspidamine „tugevus seisneb mitmekesisuses“.

3.7 Äärmiselt oluline on jätkata parema õigusloome kavaga otsusekindlalt ja kompromissitult, jätmata ruumi järeleandmisteks. Komitee on olnud selle kavaga alati aktiivselt seotud⁽²⁴⁾ eesmärgiga mitte ainult koostada tehniliselt korrektseid tekste ja närida läbi mõttetust ja kahjulikust bürokraatiast, vaid ennekõike võtta proaktiivne lähenemisviis õigusloomes ja haldustavades ja kaasata kodanikuühiskond ja äriühingonnad tõhusalt õigusloome kujundamise ja määratlemise kõikidesse etappidesse. Eelkõige leiab komitee, et suuremat tähtsust tuleb omistada mõjude eelhindamistele, kasutades süstemaatilisemalt õigusliku ühtsuse saavutamise vahendina direktiivide asemel määrusi, seal kus see on vajalik, ning sõandades proovida uusi ja praegusest keerukast õigusloomest sobivamaid instrumente, nagu vabatahtlike režiimide valimine alati, kui see on nõuetekohaselt põhjendatud⁽²⁵⁾. Tuleb leida julgus jätta ELi algatused üldse kõrvale, kui nad ei ole tõhusad ja neil puuduvad eelised.

3.8 Samamoodi on oluline läbi vaadata ühenduse õigustik ja haldusformaalsused⁽²⁶⁾ ning neid lihtsustada ja kodifitseerida, eemaldada neist kõik kasutu, ebavajalik, takistav ja kahjulik⁽²⁷⁾. Seda tuleb aga teha hoolikalt, sest puuduliku kooskõlastamisega võidakse olulistest valdkondades hädavajaliku õigusloome tähtsad aspektid välja jätta.

⁽²³⁾ ELT C 376, 22.12.2011, lk 51.

⁽²⁴⁾ ELT C 24, 31.1.2006, lk 39; ELT C 175, 27.7.2007, lk 21; ELT C 48, 15.2.2011, lk 107.

⁽²⁵⁾ ELT C 24, 31.1.2006, lk 52; ELT C 175, 27.7.2009, lk 26; ELT C 21, 21.1.2011, lk 26.

⁽²⁶⁾ Tagasipöördumine lähenemisviisi juurde, mille on komisjon määratlenud oma teatistes „Ühenduse õigustiku ajakohastamine ja lihtsustamine“ (COM(2003) 71 final, 11.2.2003), mida on selgelt kinnitanud ka komitee (ELT C 112, 30.4.2004, lk 4) ja mille puhul näib, et see on unustatud.

⁽²⁷⁾ Vt järgmised arvamused: EÜT C 14, 16.1.2001, lk 1; EÜT C 125, 27.5.2002, lk 105; ELT C 133, 6.6.2003, lk 5; ELT C 309, 16.12.2006, lk 18; ELT C 10, 15.1.2008, lk 8.

3.9 Motoks peaks olema „reguleerida, mitte lämmatada“. Seega on meil vaja innovatsiooni ja loomingulisust, samuti on oluline vaadata värske pilguga üle sõltumatute ekspertide rühma esimese aruande ettepanekud õigusaktide lihtsustamise ja haldusliku lihtsustamise kohta, millest valdavat osa ei ole rakendatud, aga mis on endiselt asjakohased ja vajavad nõuetekohast rakendamist⁽²⁸⁾.

3.10 Kooskõlas uue lähenemisviisi mudeliga, mida ei kohaldata mitte ainult toodetele, vaid ka teenustele, on tähtis roll standardimisel⁽²⁹⁾. Ent ka siin tuleks täpselt analüüsida võetavate meetmete vajadust, tõhusust ja mõju, nii et teenuste standardimine hõlmaks teenuste eristamist viisil, mis on sobiv siseturule.

3.11 Samamoodi on vajalik laiendada siseturu infosüsteemi (IMI) ja anda sellele uut hoogu, suurendada selle reguleerimisala ja tugevdada halduskoostööd kooskõlas komitee poolt mitu korda esitatud ettepanekute ja soovitusetega,⁽³⁰⁾ ning samuti vaadata üle SOLVITI võrgustik, andes sellele uue raamistiku ja asjakohased vahendid.

3.12 Siseturu ülesehitamist suunavad peamised põhimõtted tuleb samuti uuesti läbi mõelda, eelkõige vastastikuse tunnustamise,⁽³¹⁾ subsidiaarsuse,⁽³²⁾ proportsionaalsuse⁽³³⁾ põhimõtted ja ettevaatusprintsip, mis on siiaani piirdunud spetsiifiliste valdkondadega, nagu toiduohutus, aga mis tuleks muuta üldpõhimõteteks ja ümber kujundada ning sätestada uued määratlusviisid, mis vastavad paremini inimeste tegelikele huvidele.

3.13 Prioriteedid tuleb kehtestada hoolikalt. See ei tähenda paari juhtmeetme enam-vähem suvalist valikut, vaid tegutsemist täpselt määratletud kriteeriumide alusel, mis kajastavad selget poliitilist lähenemisviisi, mis Euroopal endiselt puudub ja mis peaks seadma kindlalt esikohale inimese.

⁽²⁸⁾ COM(95) 288 final, 21.6.1995.

⁽²⁹⁾ Vt järgmised arvamused: ELT C 120, 16.5.2008, lk 1; ELT C 376, 22.12.2011, lk 69; ELT C 68, 6.3.2012, lk 35.

⁽³⁰⁾ Vt ELT C 43, 15.2.2012, lk 14, ning selles tsiteeritud teised varajamad arvamused.

⁽³¹⁾ Tagasipöördumine eelkõige komisjoni aruannete juurde vastastikuse tunnustamise põhimõtte kohaldamise kohta, mida alustati komisjoni 16. juuni 1999. aasta teatisega (COM(99) 299 final), kuid millest hiljem loobuti. Vt aramus EÜT C 116, 20.4.2001, lk 14.

⁽³²⁾ Vaadates tagasi Molitori aruandele, et lükata ümber selle kohta tehtud ebaõiglased süüdistused, nagu kommentaar „astutakse üks samm edasi ja kaks sammu tagasi“ (vt Alexis Feral, „Le principe de subsidiarité, progrès ou statu quo après le Traité d'Amsterdam?“, Revue du Marché unique européen, I, 1998, lk 95), nähes komisjoni saamatust subsidiaarsuspõhimõtte kohaldamisel, muutes selle tõeliseks „muutuste väljakutseks“, nagu unistas kunagi Jacques Delors.

⁽³³⁾ Siinkohal tuleb võtta arvesse mitut komitee arvamust komisjoni järjestikuste aastaaruannete kohta, vastavalt subsidiaarsuse ja proportsionaalsuse põhimõtte kohaldamist käsitleva protokoll artiklile 9.

3.14 Teenustesektor⁽³⁴⁾ ja kitsamalt jaefinantstooted⁽³⁵⁾ peaksid olema nende prioriteetide hulgas tähtsal kohal, sest selles valdkonnas on siseturu väljakujundamise puudujäägid kõige suuremad ja innovatsioon kõige vajalikum, mitte ainult seoses meetmetega, vaid ka kohaldatavate instrumentidega. Eelkõige kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles jälgima teenuste direktiivi rakendamist ning sellest korrapärasel ja avatud viisil aru andma, kuna tegemist on seni ainsa õigusaktiga teenuste piiriülese kaubanduse avamiseks.

3.15 Erilist tähelepanu väärrib piiriülese e-kaubanduse siseturu tegelik elluviimine selle sotsiaal-majandusliku kasu tõttu Euroopa tarbijatele ja eriti vähem ligipääsetavates piirkondades elavatele või puuetega inimestele. Selline siseturg on kasulik ka ELi ettevõtjatele, eriti VKEdele, sest see lahendaks kõik ammu tekkinud probleemid ja küsimused. Seni aga ei ole välja töötatud tarbijate usalduse kindlustamiseks, nende kaitsmiseks ja ettevõtjasõbraliku keskkonna loomiseks hädavajalikke vahendeid ega mehhanisme⁽³⁶⁾.

3.16 Õeldu kehtib eriti järgmistes küsimustes: turu killustatus, kohaldatavate eeskirjade lahknevus, ebakindlus eraelu puutumatus ja isikuandmete kaitstuse kohta, tehingute turvalisus, õiguskaitsese vaidluste korral, ebaseaduslike veebipõhiste teenuste olemasolu, piraatlus ja küberkuritegevus. Nendega peavad üheskoos tegelema komisjoni eri peadirektoraadid, et luua digitaalset siseturu jaoks sidus õigusraamistik.

3.17 Ühenduse õiguse tõhus kohaldamine on valdkond, kus on vaja suuremaid jõupingutusi ja kus EL ei ole kahjuks veenvaid tulemusi saavutanud. See on ainus viis tagada ühenduse õiguse austamine ja reguleerimise tõhusus⁽³⁷⁾ ning see ületab halduskoostöö⁽³⁸⁾ kitsad piirid. Sellega seoses on Euroopa kodanikele ülimalt tähtis kollektiivse tegutsemise õigus Euroopa tasandil, mis tuleb viivitamata ja selgesõnaliselt sätestada kui

⁽³⁴⁾ Vt järgmised arvamused: ELT C 221, 8.9.2005, lk 113; ELT C 175, 27.7.2007, lk 14; ELT C 318, 29.10.2011, lk 109.

⁽³⁵⁾ Vt järgmised arvamused: EÜT C 56, 24.2.1997, lk 76; EÜT C 95, 30.3.1998, lk 72; EÜT C 209, 22.7.1999, lk 35; ELT C 157, 28.6.2005, lk 1; ELT C 302, 7.12.2004, lk 12; ELT C 221, 8.9.2005, lk 126; ELT C 65, 17.3.2006, lk 113; ELT C 65, 17.3.2006, lk 134; ELT C 309, 16.12.2006, lk 26; ELT C 318, 23.12.2006, lk 51; ELT C 115, 16.5.2006, lk 61; ELT C 100, 30.4.2009, lk 84; ELT C 27, 3.2.2009, lk 18; ELT C 100, 30.4.2009, lk 22; ELT C 228, 22.9.2009, lk 62; ELT C 228, 22.9.2009, lk 66; ELT C 218, 11.9.2009, lk 30; ELT C 318, 29.10.2011, lk 133.

⁽³⁶⁾ Hoolimata komisjoni 22. oktoobri 2009. aasta teatisest ettevõtja ja tarbija vahelise piiriülese e-kaubanduse kohta ELis (COM(2009) 557 final).

⁽³⁷⁾ Vt järgmised arvamused: ELT C 317, 23.12.2009, lk 67; ELT C 18, 19.1.2011, lk 95.

⁽³⁸⁾ ELT C 128, 18.5.2010, lk 103.

parim vahend, millega kehtestada vastutus ühenduse õiguse rikkumise eest ja innustada seeläbi õiguse vabatahtlikku järgimist⁽³⁹⁾.

3.18 Kõige tähtsam on aga määratleda sellise siseturu parameetrid, mille keskmes on inimesed kui üksikisikud ja kodanikud. Niisugust ülesannet ei tohi jätta rohkem või vähem valgustatud „tarkade klubile”, selle aluseks peab olema üksikute kodanike ja kodanikuühiskonna otsene panus ning nende murede, nõudmiste, probleemide ja pettumuste arvessevõtmine.

3.19 Kuna tegutseda on vaja kiiremas korras, peab tegevus olema kooskõlastatud ja korralikult läbi mõeldud. Seepärast teeb komitee ettepaneku **võtta mõtlemisaega**, mis sobib ka 20 aasta möödumisega aastast 1992. Oma panusena toob komitee välja aspektid, mida ta peab taolise arutelu pidamiseks oluliseks.

3.19.1 Esiteks on vaja arutelu selle kohta, kuidas nähtavalt reguleerida siseturupoliitikat **Euroopa Liidu põhiõiguste hartas**, eelkõige selle peatükkides IV ja V sätestatud aluspõhimõtete ja põhieesmärkidega, rõhutades eriti sotsiaalset mõõdet ja tarbijaõigusi⁽⁴⁰⁾.

3.19.2 Samuti on vaja pidada arutelu selle üle, kuidas **ühendada poliitikavaldkonnad omavahel ühise strateegilise eesmärgi raames**, hõlmates majandus-, tööstus-, kaubandus-, transpordi-, energia-, keskkonna-, tarbija- ja konkurentsipoliitikat **üldises õigusraamistikus, mis edendab integratsiooni ja suurendab sotsiaal- ja teiste ühiskondlike partnerite** (tarbijad, leibkonnad, töötajad, ettevõtjad, vabaühendused jt) usaldust. See eeldab strateegia „Euroopa 2020” ümberhindamist ja hoogustamist.

3.19.3 Lisaks tuleb arutleda selle üle, kuidas tugevdada ja tagada eelkõige töötajate (nii palgatöötajad kui ka füüsilisest isikust ettevõtjad), õpetajate ja üliõpilaste **vaba liikumine ja liikuvus** ning nende sotsiaalsete õiguste – sotsiaalkindlustus, õigusabi, ravikindlustus, vanaduspension jms – järgimine alati ja kõikjal ilma diskrimineerimiseta; samas tuleks vaadata üle kutsekvalifikatsioonide ja haridustaseme tunnustamise süsteem. Seejuures peab rangetest kvaliteedinõuetest tarbijate ohutuse ja tervise suhtes saama ELis reegel.

⁽³⁹⁾ Komiteed peetakse üsna põhjendatult kollektiivse tegutsemise eestvedajaks, sest komitee on pühendanud sellele küsimusele mitu arvamust, sh eelkõige ELT C 309, 16.12.2006, lk 1; ELT C 324, 30.12.2006, lk 1; ELT C 162, 25.6.2008, lk 1; ELT C 228, 22.9.2009, lk 40; ELT C 128, 18.5.2010, lk 97.

⁽⁴⁰⁾ Siinkohal tuleb võtta arvesse komisjoni aruandes „ELi kodakondsuse tugevdamiseks aastatel 2007–2010 tehtud edusammud” (COM(2010) 602 final, 27. oktoober 2010) ja samaaegselt avaldatud dokumendis „2010. aasta aruanne ELi kodakondsuse kohta: ELi kodanike õigusi piiravate takistuste kõrvaldamine” (COM(2010) 602 final, 27. oktoober 2010) esitatud järeldusi ja teha nende põhjal lõplikud järeldused.

3.19.4 Et edendada sotsiaalset kaasatust ja tööhõivet, on vaja arutleda veel **tööturgude tõhusa avamise üle** kõigile Euroopa kodanikele, millest on kadunud diskrimineerimine ja piirangud, tuginedes seejuures hoolikale analüüsile.

3.19.5 Erilist tähelepanu väärrib **sotsiaal-majanduslike ettevõtjate**, konkreetsemalt Euroopa sihtasutuste, vastastikuste ühingute ja liitude **asjakohase õigusraamistiku** kauaoodatud määramine.

3.19.6 Sama oluline on arutleda **üldhuviteenuste ja eriti sotsiaalteenuste selge õigusraamistiku** määramise üle, põhi-

liste riiklike teenuste kvaliteedikriteeriumide määramise ja riigihangetele, konkurentsile ja riigiabile kohaldatavate eeskirjade täpsustamise üle ⁽⁴¹⁾.

3.20 Lõppeks võiks öelda, et rahalised vahendid ja jõupingutused tuleb ühiselt rakendada Euroopa-alase sidusa ja integreeritud kommunikatsioonipoliitika laiemal taustal tõhusa **ühtse turu kommunikatsioonipoliitika heaks**, mis kaasab inimesi ja võtab asjakohaselt arvesse üldsuse arvamust ja Euroopa suhtlusmeediat, et levitada digitaalmeedia innovatiivse kasutamise abil Euroopa kodanikele, eriti tarbijatele usaldusväärset teavet ⁽⁴²⁾.

Brüssel, 22. veebruar 2012

Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee
president

Staffan NILSSON

⁽⁴¹⁾ Vt komitee arvamus ELT C 161, 13.7.2007, lk 80.

⁽⁴²⁾ Vt komitee ettevalmistav arvamus ELT C 27, 3.2.2009, lk 152 ja omaalgatuslik arvamus ELT C 44, 11.2.2011, lk 62.